

* * *

Свенсон чекає, доки студенти закінчать свої міні-ритуали: поправлять блискавки і ковпачки, розкладуть ручки і записники, котрі так старанно вибирали, щоб виразити свою вразливу юну особистість; у такий спосіб вони щотижня виявляють готовність просидіти у цій аудиторії аж цілу годину — без гамбургерів, чипсів і телевізора. Він обводить поглядом і рахує присутніх, — чудово, усі дев'ятеро тут — переглядає текст твору, що сьогодні обговорюватиметься, і після паузи говорить:

— Це мені здається, чи й справді останнім часом у нас чимало оповідань про секс між людьми і тваринами?

Студенти збентежено витріщаються. Йому й самому не віриться, що він таке сказав. Його жалюгідна спроба пожартувати звучить штучно; і справді, це питання він заздалегідь придумав і прокрутив у голові, йдучи через Північний дворик, повз готичні аркади, каплиці Засновників і чарівні двохсотрічні клени, що тільки-но почали губити рудувате листя, густий шар якого прикрашає рекламний буклет Юстонського коледжу. Повністю зосереджений на прийдешньому випробуванні, він навіть не звернув уваги на пейзаж. Сьогодні йому доведеться провести обговорення студентського оповідання про підлітка, котрий, розізлившись і напившись після невдалого побачення, гвалтує при світлі холодильника сиру курячу тушку.

І з чого Свенсону починати? Насправді йому хотілося б запитати: «Це оповідання написане спеціально, щоб з мене познущатися? Невже юний садист вирішив, що кумедно буде послухати, як я розбиратиму технічні недоліки оповідання, де дві сторінки займає опис того, як хлопчисько ламає курці грудну клітку, щоб сформувати зручне слизьке вмістище для свого пульсуючого члена?» Але Денні Лібман, автор твору, навіть не думав знущатися зі Свенсона. Йому просто хотілося, щоб герой оповідання зробив щось оригінальне.

Спершись на столи або відкинувшись на спинки стільців, студенти витріщилися на Свенсона. Їхні очі точнісінько такі ж каламутні і напівзаплющені, як і в курки, чию обципану голову герой повертає до себе дзьобом під час нічного акту кухонного кохання. «Стривай-но, але ж кури в холодильниках найчастіше вже з відрубаними головами», — подумки відзначає Свенсон, щоб згодом повернутися до цієї деталі.

— Щось не зрозумію, — каже Карлос Остапчек. — А які ще були оповідання про тварин?

Карлос завжди спішить втрутитися в розмову. За його плечима — служба на флоті і колонія для неповнолітніх, він — справжній альфа-самець, єдиний зі студентів, котрий бачив у житті хоч щось крім навчальних аудиторій. Зрештою, якщо не рахувати Денні, він тут взагалі єдиний студент чоловічої статі.

То про які ж оповідання говорить Свенсон? Дивно, але він і сам не може пригадати. Хтозна, може це було не цього року, з іншою групою... Щось занадто часто таке почало відбуватися: мовби зачиняються якісь двері і розум відключається. Невже це початок хвороби Альцгеймера? Але ж йому усього сорок сім. Усього сорок сім? Що відбулося за цю коротку мить, відколи він був ровесником своїх нинішніх студентів?

А може, в усьому винні спека й задуха, такі незвичні для кінця вересня? Ель-Нінью накрив північ Вермонту потужним мусоном. А його клас, розташований високо у дзвіниці коледжу, — найжаркіше місце на всьому кампусі. Влітку ремонтники зафарбували віконні рами так, що вікна тепер не відчиняються. Свенсон скаржився у відділ експлуатації будинків і споруд, але зараз їм не до цього — весь час йде на ремонт вибоїн у тротуарах, за які можуть позиватися до суду.

— Вам недобре, пане професоре?

Кларіс Вільямс співчутливо схилила свою милу голівку; цього тижня її волосся укладене рядами яскраво-помаранчевих зміюк-кучериків. Всі, у тому числі й Свенсон, у Кларіс трохи закохані і одночасно трохи її побоюються — певно, через те, що її розум і чарівність поєднані з холодною красою африканської принцеси, що стала супермоделлю.

— Чому ви так вирішили? — каже Свенсон.

— Ви стогнали, — відповідає Кларіс. — Двічі.

— Усе гаразд.

Свенсон стогне у присутності студентів. Хіба ж це не доказ, що з ним не все гаразд?

— Але якщо ще хоч раз назвете мене професором, не атестую за семестр.

Кларіс напружилася. Спокійно, це ж лише жарт! Студенти Юстона звертаються до викладачів на ім'я — за це їх батьки і платять по двадцять вісім тисяч на рік. Але не всім дітям вдається змусити себе казати «Тед»: студенти-стипендіати, як-от Карлос (котрий вибрав обхідний шлях і називає його Коучем), діти з вермонтських ферм, такі як Джонелл, темношкірі — Кларіс, Макіша — їх не переконують його жартівливі погрози. У Юстоні таких студентів зазвичай небагато, але цієї осені чомусь склалося так, що усі вони опинилися у групі Свенсона.

Минулого тижня обговорювали оповідання Кларіс про дівчинку, яку мати бере з собою на прибирання будинку багатой пані; це був вражаюче переконливий твір, що від веселощів перейшов до жаху: попиваючи вино, прибиральниця вештається будинком, влаштовуючи перевертки в усіх кімнатах, а під кінець на очах у переляканої дитини летить зі сходів.

Студенти від збентеження немов язика проковтнули. Усі вони, як і Свенсон, вирішили, що оповідання Кларіс якщо й не буквально описує реальні події, то щонайменше пекельно близьке до правди. Врешті-решт слово взяла Макіша Девіс — темношкіра студентка. Вона сказала, що їй вже остогидли історії про «сестер», котрі завжди або під наркотиками, або п'яні, або торгують сідницями, або помирають.

Свенсон вступився за Кларіс. Він навіть Чехова згадав, щоб пояснити класові: письменник не повинен малювати картину ідеального світу, навпаки, — він має описувати світ таким, який він є, без проповідей і оцінок. Ніби студентам не начхати на якогось давно покійного росіянина, котрого Свенсон ритуально екстимує на підкріплення своєї непереконливої думки. Та все ж, ця згадка про Чехова дозволила Свенсону відчувати себе менш самотнім — мовби за ним із небес спостерігає святий, котрий не судитиме його за злочинний обман — за те, що він вдає, ніби цих дітей можна навчити того, чого Свенсон їх нібито навчав. Чехов побачив би, що в нього на серці, і зрозумів би, що він щиро бажає, аби студентам можна було дати те, про що вони мріють: талант, славу, гроші, роботу.

Після заняття, на котрому розбирали її оповідання, Кларіс залишилася поговорити. Свенсон намагався знайти спосіб якомога тактовніше натякнути їй, що йому відомо, як це непросто — писати автобіографічні речі, вдаючи, ніби це